

ВІДБУДОВА МИКОЛАЇВЩИНИ У 2026: МІЖ ПРОЗОРІСТЮ НА ПАПЕРІ ТА ВИКЛИКАМИ В РЕАЛЬНОСТІ

Аналітична стаття ГО «Проти
Корупції»

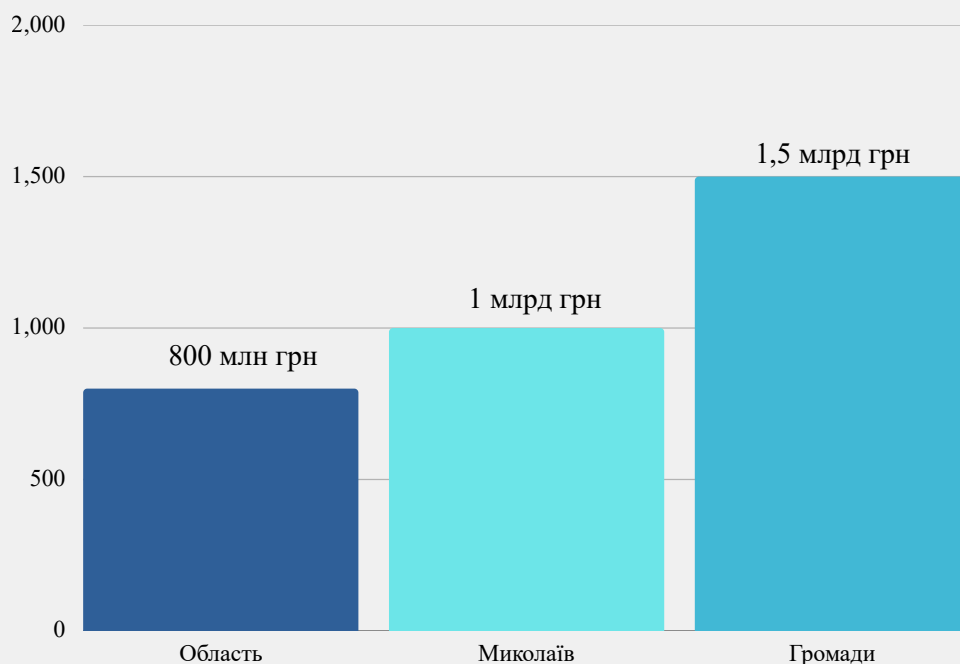

2026 рік для України — це не просто ще один рік після трьох років повномасштабної війни. Це момент, коли країна поступово виходить із режиму постійного гасіння пожеж і намагається перейти до довгострокового відновлення. Йдеться вже не лише про те, щоб полагодити зруйноване, а про спробу по-новому вибудувати життя громад — більш стійке, безпечне і здатне розвиватися далі. І найважливіше тут не загальнодержавні програми, а те, **як ці рішення працюють на місцях** — у конкретних громадах, де люди живуть, шукають роботу, відкривають бізнес і планують своє майбутнє. Власне цю **тему** розкриваємо у статті

Контекст соціально-економічної ситуації на Миколаївщині

Миколаївська область — один із регіонів, де наслідки війни відчуються особливо гостро. Після початку повномасштабного вторгнення у лютому 2022 року область тривалий час перебувала під активними бойовими діями та системними обстрілами. Битва за Миколаїв, що тривала з кінця лютого до початку квітня 2022 року, змусила тисячі людей терміново виїжджати з домівок, залишаючи роботу, бізнес і житло. У цей період були серйозно пошкоджені житлові квартали, об'єкти критичної інфраструктури, а місцеві ринки праці фактично зупинилися. На загальнонаціональному рівні ці втрати вимірюються сотнями мільярдів: за оцінками проєкту [Cost of War](#), витрати України, пов'язані з війною у 2022–2024 роках, перевищили **6 938 млрд грн** (близько 185 млрд доларів США), що створило колосальний тиск як на державний, так і на місцеві бюджети.

У цій ситуації Миколаївщина була змушена спрямувати значну частину власних фінансових ресурсів не на розвиток, а на оборону. Лише за перші роки війни близько 800 млн грн було виділено з [обласного бюджету](#), орієнтовно 1 млрд грн — з бюджету міста Миколаєва, ще приблизно 1,5 млрд грн — з бюджетів територіальних громад області. Це були **необхідні й вимушені рішення**. Водночас вони суттєво обмежили можливості місцевих бюджетів інвестувати у відновлення житла, інфраструктури та економіки саме тоді, коли ці потреби були найбільшими.

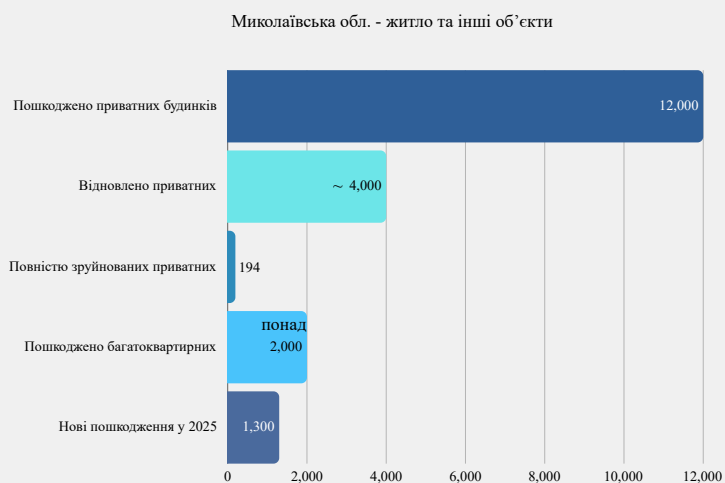
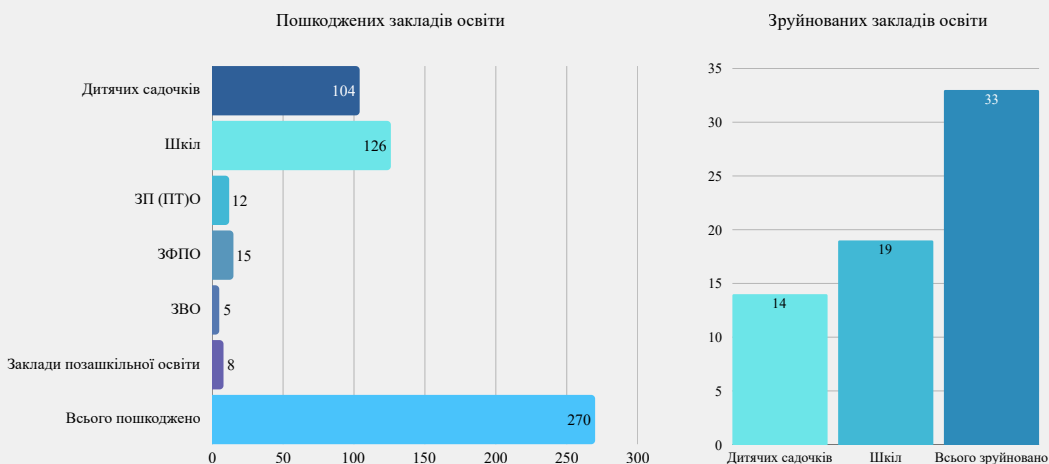

Відатки на оборону. Ілюстрація ГО «Проти Корупції»

Окрім безпосередніх руйнувань, регіон зіткнувся з глибокими соціально-економічними наслідками, які й досі визначають темп і характер відновлення. За даними обласної влади та відкритих публічних джерел, унаслідок бойових дій було пошкоджено близько 12 тисяч приватних житлових будинків. Станом на початок 2026 року відновлено лише близько третини з них, а 194 будинки зруйновані повністю. Крім того, понад 2 тисячі багатоквартирних будинків у Миколаївській області зазнали пошкоджень різного ступеня.

Навіть у 2025 році, коли інтенсивність бойових дій у регіоні зменшилася, ризики залишалися високими. За рік було зафіксовано понад 1 300 нових пошкоджень житлових та інших об'єктів унаслідок ракетних і дронів атак. У самому Миколаєві протягом року обстежили 2 128 пошкоджених будівель, серед яких — понад 1 500 квартир і 280 приватних будинків. Для багатьох сімей це означало відкладене повернення додому або неможливість повернутися взагалі.

Значних втрат зазнала й соціальна інфраструктура. За попередніми оцінками, у Миколаївській області було пошкоджено або зруйновано 303 закладів освіти, зокрема 118 дитячих садків і 145 шкіл. Для сімей із дітьми це стало додатковим бар'єром для повернення в громади, навіть там, де безпекова ситуація відносно стабілізувалася.

Вплив війни на житло та освіту в Миколаївській області. Ілюстрація ГО «Проти Корупції»

У сукупності ці обставини — руйнування житла, постійна небезпека та втрата доступу до базових соціальних послуг — призвели до відтоку значної частини працездатного населення. За оцінками Міністерства соціальної політики та міжнародних організацій, у 2022–2024 роках Миколаївська область втратила від [25 до 35 % довоєнного населення](#), насамперед через виїзд працездатних людей і сімей з дітьми. Це безпосередньо вплинуло на доступність робочої сили, зменшило споживчий попит і ускладнило відновлення економіки на місцевому рівні.

За інформацією [Державної служби зайнятості](#), у громадах Миколаївщини, які перебували в зоні активних бойових дій або окупації, кількість вакансій у 2022–2023 роках скоротилася в рази, а процес відновлення зайнятості залишається нерівномірним і повільним. У низці територіальних громад це призвело до фактичної зупинки локальних ринків праці та стало ще одним чинником, що стримує повернення людей навіть після відносної стабілізації безпекової ситуації.

Саме тому фокус цього матеріалу — не формальні заяви про прозорість чи освоєння коштів, а реальні виклики, з якими стикаються громади Миколаївської області. Йдеться про те, як політика відбудови має працювати на людей — на житло, роботу і можливість повернутися додому, — а не залишатися лише у вигляді цифр у звітах і графіків у презентаціях.

Ukraine Prosperity Plan: стратегія є, але чи враховані громади?

Державна політика базується на [Ukraine Prosperity Plan](#) — десятирічній ініціативі у співпраці з G7, орієнтованій на модернізацію, цифрову трансформацію й залучення приватного капіталу.

У Миколаївській області ця стратегія реалізується у сферах агровиробництва, логістики, соціальної інфраструктури. Але на місцях спостерігається:

- брак участі громад у формуванні пріоритетів;
- відсутність публічних критеріїв, за якими проєкти потрапляють до програм відновлення;
- нерівномірна комунікація між обласними адміністраціями й громадами.

! Запитання:

Хто й за якими критеріями формує перелік проєктів від регіону до міжнародних партнерів?

GRIT і розмінування: технологія без механізму перевірки

[Платформа GRIT](#), яка забезпечує пріоритетність і моніторинг гуманітарного розмінування, у 2026 році використовується для очищення 5 312 га сільськогосподарських земель у Миколаївській області.

Водночас:

- на місцях відсутній механізм перевірки фактичного статусу ділянки з боку громади;
- деякі ділянки на карті позначено як «очищені», хоча реальні роботи не проводилися або затримуються;
- немає можливості оскаржити чи оновити дані через локальний рівень.

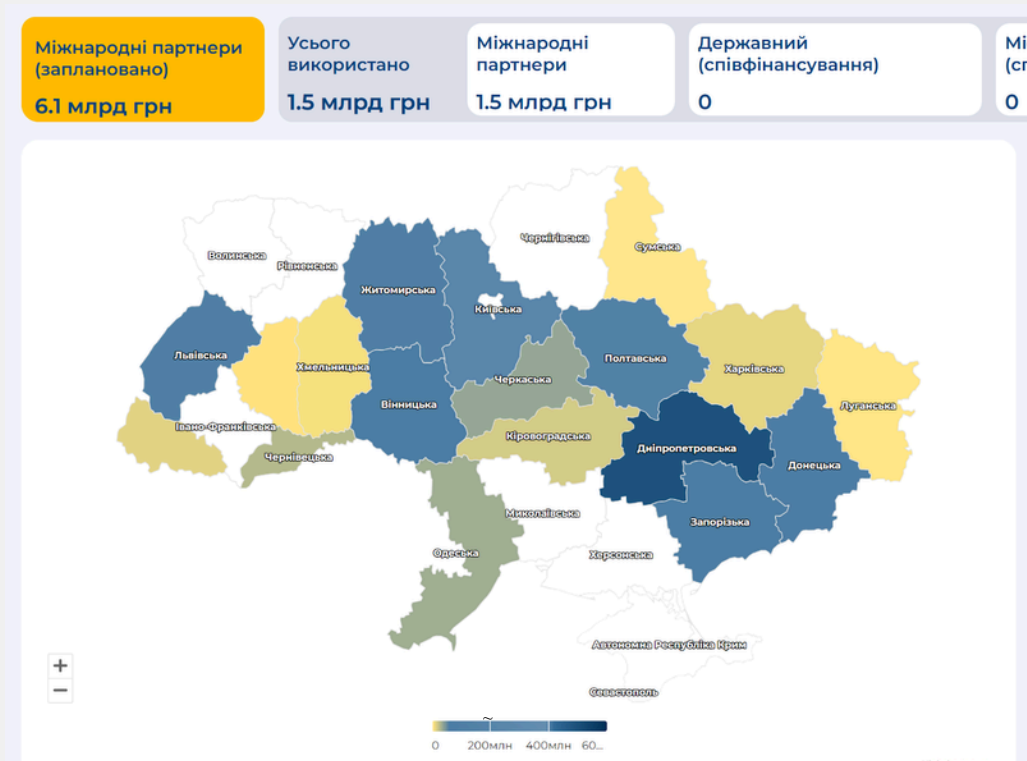
! Питання:

Чи буде запроваджено механізм спільної верифікації між державою, громадою та підрядником?

Програма ЄІБ: проєкти є — як не втратити ефективність?

У межах Програми відновлення України, яку реалізує уряд за підтримки **Європейського інвестиційного банку**, у 2026 році в Миколаївській області рекомендовано до реалізації [11 проєктів](#). Серед них:

- реконструкція котелень у Миколаєві та Вознесенську;
- будівництво та модернізація захисних споруд у Синюхинобрідській, Коблівській, Казанківській, Мигіївській громадах та в лікарнях Миколаєва;
- ремонт ліцею у Шевченківській громаді;
- реконструкція каналізаційно-насосної станції у Бузькій громаді;
- оновлення медичного закладу у Миколаєві.

Скриншот: фінансування ЄІБ 2023-2024 рік

Ці проєкти охоплюють критичну інфраструктуру, енергетику, освіту та безпеку населення. Це — важливий сигнал і для громадян, і для донорів.

Але:

- за особистими спостереженнями ГО «Проти Корупції» та партнерів бачимо, що багато громад **не мають інженерних** чи **правових ресурсів** для реалізації;
- виникає ризик затримок через **технічну неспроможність** і **складну процедуру погоджень**.

! Запитання:

Чи буде забезпечена підтримка з боку області для реалізації проєктів не лише грошима, а й кадрами, супроводом, консультаціями?

Страхування бізнесу: старт є, але громади про це не знають

У лютому 2026 року стартувала [державна програма страхування майна бізнесу від воєнних ризиків](#). Як [повідомила](#) віцепрем'єрка Юлія Свириденко, перші п'ять компаній подали заявки, серед них — Suziria Group (Харків). Компенсації становлять до 10 млн грн на об'єкт, за умови внеску 0,5% від вартості майна.

Програма поділяється на:

- компенсацію втрат для бізнесу з прифронтових районів;
- співфінансування страхових платежів для компаній у тилу.

Але на місцях:

- **інформаційна кампанія щодо програми відсутня** (зараз про це комунікують через звичайні новинні повідомлення та офіційні заяви);
- **громади не мають методичних матеріалів** для консультацій бізнесу;
- **підприємці не знають як подати заявку або хто їх супроводжує**.

! Ключове питання:

Хто відповідальний на рівні області за популяризацію цієї програми серед підприємців?

[Kyiv24.news, 6 лютого 2026](#)

Публічна участь: досі маргіналізована

Публічність — це не лише відкриті дані, а й можливість впливу. На жаль, за нашими [дворічними спостереженнями](#), у багатьох громадах:

- **відсутні відкриті обговорення** або публічні презентації проєктів;
- **немає реєстрів рішень, підрядників, строків реалізації**;
- **громадськість дізнається про проєкти постфактум** — з Telegram або з місцевих новин.

Моніторингове спостереження:

У частині ТГ мешканці не мали доступу до інформації про строки, обсяги чи етапи будівництва — попри запити через офіційні канали.

! Запитання:

Чи буде в Миколаївській області запроваджено обов'язковий формат «громадського паспорта проєкту» для кожного об'єкта з державним чи донорським фінансуванням?

Рекомендації ГО «Проти Корупції»:

1. Оприлюднити повний перелік проєктів з відновлення у Миколаївській області — з джерелами фінансування, строками та відповідальними.
2. Надати громадам доступ до модерації статусів у GRIT та DREAM — у форматі верифікації.
3. Створити обласний центр супроводу проєктів для громад — інженерний, юридичний, тендерний.
4. Запустити інтерактивну мапу страхових компенсацій бізнесу.
5. Впровадити календар прозорості відбудови — з датами публічних презентацій, слухань і запусків об'єктів.

Миколаївщина — не просто регіон, що відновлюється. Це тест для державної стратегії, цифрової відповідальності й здатності залучати громади до ухвалення рішень. Відбудова не може бути лише технічним проєктом — вона має стати політикою довіри. А це можливо тільки тоді, коли громада має інформацію, вплив і зворотний зв'язок.

Аналітичний матеріал створено ГО «Проти Корупції» за підтримки Фонду «Аскольд і Дір», що адмініструється ICAP Єднання в межах проєкту «Сильне громадянське суспільство України – рушій реформ і демократії» за фінансування Норвегії та Швеції. Зміст публікації є відповідальністю ГО «Проти Корупції» та не є відображенням поглядів урядів Норвегії, Швеції або ICAP Єднання.